

NETTO og fakta

Engang havde jeg venner, og en af dem fortalte gang på gang den samme historie. Han havde været i militæret, og han fortalte altid om denne herlige sergent, der var så vidunderligt grov over for folk, at man ikke troede sine egne ører. Denne her sergent startede allerede første dag ydmygelserne af rekrutterne. Han spurgte:

– Er der nogen af jer, der har studentereksamen? – og da der så var fire-fem mand, som rakte hånden i vejret eller trådte frem, eller hvad det nu er, de gør derinde, så sagde sergenten:

– Nej, hvor er I dygtige. Det bliver sgu jer, der renser lokummerne ... –

Min kammerat havde det med at fortælle denne historie igen og igen, ligesom et ulækkert lille barn, og når jeg spurgte ham, hvorfor han syntes, netop denne historie var så enestående morsom, svarede han altid et eller andet med, at det var fint, at der var nogen som satte folk på plads, der „troede de var noget“. Hver

gang jeg hørte hans åndssvage historie tænkte jeg, at det egentlig kunne være meget godt, hvis der en dag var nogen der satte en anden en på plads, nemlig sergenten, som jeg synes i høj grad mener, at han „er noget“. Men så vidt jeg husker kom jeg aldrig igen-nem med dén pointe, og det skyldes, at man aldrig kommer igennem med noget som helst, hverken i det-te specielle tilfælde med min gamle kammerat, som havde været i militæret, eller i det hele taget. For man får nemlig kun én chance, eller to, hvis man overhove-det får noget, og det man så får, det er aldrig nogen-sinde det man gerne ville have haft, og hvis man nogensinde får et svar, så kan man være sikker på, at det vil være på et helt andet spørgsmål end det, man stillede. Hvis du vil vide noget fornuftigt, kan du fan-dengaleme gå ud og vaske latriner.

Og det er jo ikke, fordi jeg ikke får nogen svar – jeg får masser af svar, ind gennem brevsprækken om lørdagen, og om onsdagen, og så i øvrigt også på uberegne-lige tidspunkter hele ugen igennem. Reklamer og Direct Mail der siger, at jeg skal købe det ene eller det andet, tilbud om store rabatter hvis jeg køber halve grise og hele får pr. postordre, tilbud om fabelagtigt billige dagligvarer i butikkerne på Frederiksundsvej eller oppe på Bispebjerg, tilbud om at deltage i mærke-lige lotterier („Gode nyheder til Dem, Jesper Nielsen. De har muligheden for at deltage i den tredje og afgørende etape i Det Bedstes vinderchance-uddeling med muligheden for at vinde en 1. præmie, gnstl. vær-

di 1.740.000 kroner!“) eller opfordringer til at abon-nere på alt muligt, især omkring den første i måneden, hvor dagpengene kommer.

Det vælter ind med tryksager, der fortæller, at jeg skal gøre det ene og det andet, og de sender det kun ud, fordi de ved at herude mangler vi *alt*. De formoder, at jeg vil gøre, hvad det skal være for at slippe ud af min sociale og psykiske ghetto, og de har ret. Det er alt sammen ting, jeg ikke ville røre med en ildtang, hvis jeg tilhørte den arbejdende overklasse med fast månedsløn og opsparing og pension og tryghed i ansættelsen, og hvad de ellers har derude. Og det har jeg jo bestemt ikke, for jeg har ikke en skid, ingenting. Ingenting overhovedet.

En gang imellem forestiller jeg mig Danmark, som det ser ud på kortet, og det smarte og intelligente, det reklamerer man for i Nordsjælland, og det nyttige reklamerer man for i Jylland, og det sjove på Fyn, og al lortet ... det prøver man at få solgt herude. „Vind en mill. kr. og få et gratis ur i Statens gigantlotteri“.

Man behøver bare kigge ud ad vinduet, så ved man, at hér lades alt håb ude. Det eneste, man kan foretage sig er at stå på gaden og drikke bajere, eller at sidde i parken og råbe op, og forretningsmændene véd, at her-ude har ingen råd til at investere i andet end det aller-mest nødvendige i NETTO og Aldi og *fakta* og hvad alle de her modbydelige lortebutikker kalder sig.

Det vælter ind med henvendelser fra dem, og det er næsten hver gang BILLIGT, det er altid BILLIGT, og

man kan altid SPARE, og måske har supermarkedskæden ISO netop lavet deres slogan for mig og mine, når de skriver „GOD BEDRE BILLIGST“ i deres annoncer og på deres brækgrønne plasticposer. De målretter kampagnerne med alt deres billige lort til netop os, for hvem i alverden ville ellers drømme om at købe så dårlige madvarer, så grimt tøj og i det hele taget investere i så ringe produkter ...

Det kan ganske vist godt se ud som om, vi ikke er de eneste, for der er jo også mange respektable mennesker, der praler af, at de også køber affald, og nogle gange kunne man tro, at hele *nationen* er grebet af spareiver, når selv et så nobelt og troværdigt og respektabelt lille røvhul som Schlüter engang har indrømmet, at han da gik i NETTO, „for alsidighedens skyld“, forstås. Og det er da måske også rigtig nok, at det kan være meget godt at købe lort en gang imellem, men det bliver nu unægteligt en helt anden sag, hvis man er tvunget til at æde lort *hver evig eneste dag*, og kun lort.

Og i øvrigt er sagen en helt anden. I virkeligheden elsker ingen de dårlige produkter. De andre køber det kun en gang imellem. Men vi er *nødt* til det. Det er kun os, der virkelig bliver ramt. De andre leger bare, men for os er det dødsens alvor. Hver dag. Halvrådne grøntsager fra NETTO, gammelt kød til en tier fra *fakta* eller Føtex, og majonæsesalater fulde af fedt og tilsætningsstoffer og farve og konserveringsmidler fra Brugsen. Lort. Dag ud og dag ind, og helt ulideligt bli-

ver det i de sidste uger, inden dagpengene bliver udbetalt. Det er de fjorten dage, hvor jeg køber billig cikoriekaffe og lever af dåsemad eller Daddys kylling og helkonserveret brød, der kan holde i femten år, eller baked beans fra dåser, og bacon hvor kun 5 mm. er kød og al resten fedt, der er lige så hvidt som en maddike. Og æg fra burhøns til otte kroner pakken.

Og det har været det samme lige så længe jeg kan huske. Omkring den første kommer der overførsel, og jeg får et par dage hvor jeg næsten kan leve hæderligt og købe nogenlunde frisk kød og grøntsager, der endnu ikke er helt rådne, og hver gang bilder jeg mig ind, at *nu* går det godt igen, *nu* er jeg ikke længere helt nede i sølet, og der er grund til at feste lidt. Bare lidt.

Men ekstasen varer aldrig længere end et par dage – så er kassen lukket, og jeg sorterer regninger, og kan aldrig betale dem på en gang, så jeg får afdragsordninger og henstand, og resten af måneden står den så på fed mad fra discount supermarkederne og billige bøjere fra Harboe eller Maribo. Man bliver ganske vist ualmindelig fuld af dem, hvis man drikker nok, men bagefter skal prisen betales, for man får det ualmindelig dårligt, og det ligger og gærer og vokser som en flydesvulst i maven og giver kvalme og smager af gær lang tid efter, og nogen gange giver de også diarré, så man igen og igen må ud på lokummet og skide den dårligt gærede saft ud igen.

Og dét er så ikke hele problemet, for ordentlige øl fra Tuborg og Faxe eller Carlsberg ville selvfølgelig

også tage livet af mig, men de ville gøre det på en meget mere behagelig måde. Jeg har altid hellere villet dø af hjertestop end af en perforeret mavesæk. Men hjertestoppet er en sygdom for velhavere og ikke for folk af min slags. Hvis pøblen skal dø, skal den gøre det smertefuldt.

Når min egen sygdom en dag bryder ud, er jeg overbevist om, at jeg vil få den dårligst tænkelige behandling. En filosofflæge vil regne ud, at behandling er spildt på mig, for sådan som jeg har udfyldt livskvalitetsskemaet kan man tydeligt se, at der ikke er mange kvalitetstimer tilbage i mit liv, og hvis hospitalet skal vælge mellem et liv, der ser ud til at gå godt og et, der ser ud til at gå dårligt, ja så må Hospitalet naturligvis vælge det, der ser ud til at gå godt. Ressourcerne er jo begrænsede.

Så mens jeg er klar over, at jeg aldrig nogensinde vil få en ny nyre eller lever eller lunge, så fortsætter det hele på samme måde, og min livsførelse garanterer, at jeg en dag faktisk får behov for den organtransplantation, de aldrig vil give mig. Det bliver et kønt syn den dag, alle eksperterne står og vurderer mig, og i flорomvundne vendinger giver mig et „NEJ“. Og når de så siger „nej“, vil de ikke begrunde det med deres nærige lille nyttemoral, men med noget helt andet, og teknisk. Når De underskriver min dødsdom, begrunder de den ikke filosofisk, men medicinsk. Jeg vejer jo 20 kilo for meget, vil de måske sige, og det er da også rigtigt, at jeg vejer 20 kilo for meget, hvis det ikke ligefrem er 30 –

men problemet er så igen, hvordan jeg kunne undgå at veje de her 30 kilo for meget. Dagens fattige sulter jo ikke i den forstand, for selv på bistandshjælp har man råd til leverpostej og kødpølse og giftigt brød, og gammelt kød med vanvittig højt indhold af fedt.

Der er penge nok til at få et eller andet at spise hver dag, men til gengæld er der aldrig råd til at spise noget ordentligt. Der er råd til affaldsprodukter ad libitum, og kartofler med Atrazin og varmebehandlet pålæg og kyllinger fulde af Salmonella. Vi har lige netop råd til at købe det, ingen andre gider æde – så min vægt stiger hele tiden, og det kan næppe vare mange år, før jeg også bliver allergiker. Først bliver man marginaliseret, så bliver man ruineret, og så bliver man affaldscontainer. Ti millioner fluer kan ikke tage fejl. Æd lort.

Og SuperBrugsen blev afsløret med et af deres numre her for nylig. De reklamerede med tre forskellige former for hønsealat: en „hjemmelavet“, en „light“ og en „luksus“. En forbrugergruppe testede salaterne, og der var nøjagtig samme indhold af kød, asparges, champignon og majonæse. De var fuldstændigt ens, alle tre.

Da SuperBrugsen blev konfronteret med resultatet af analysen, blev de flove og beklagede og lovede at ændre på forholdene. Det gjorde de også. De satte indholdet af kød ned i de salater, der ikke var „luksus“ – og herefter er den dyreste af salaterne ubetvivleligt bedre end de to andre. Som nu er endnu dårligere.

Giftdepoterne svulmer op i mit svampede legeme,

og jeg kan intet gøre. Intet. Og det er efterhånden blevet så alvorligt, at jeg ligefrem vækker medlidenhed, og det er slet ikke så sjældent, jeg bliver konfronteret med en pludselig medfølelse fra andre mennesker, der lige pludselig får lyst til at være gode.

Som da jeg mødte Marianne sidste vinter. For første gang i umindelige tider havde jeg vovet mig ud af min lille, klaustrofobiske lejlighed og noget af det første, der skete var selvfølgelig, at jeg mødte Marianne nede på gaden. Marianne er holdt op med at sige goddag, så i stedet sagde hun :

– Har du fået et job? –

Det havde jeg så naturligvis ikke, for mekanikken er jo i høj grad, at man bliver diskvalificeret af, at der også er andre, der har diskvalificeret én, og der er jo ikke nogen, der vil ansætte et menneske der næsten uden afbrydelse har været arbejdsløs i over seks år. Så selvfølgelig havde jeg ikke dét.

– Det skal du ikke være ked af, – sagde hun sødt, – det kan faktisk godt være, jeg har et job til dig. Sort, oven i købet, –

Og hun tilbød mig så at gøre rent oppe i Allenød hos hendes onkel, som er en meget fin og fornem mand. Hun gjorde sig umage for at ligne et godt menneske, da hun fremsatte det generøse forslag, og det sjove er, at jeg var så langt ude i tovene, at jeg faktisk blev taknemmelig og begejstret svarede, at „det ville jeg da enormt gerne“. I flere uger ringede jeg til hende for at

høre om hun havde talt med denne her onkel, men hver gang svarede hun undvigende og til sidst måtte jeg holde op. Og den dag i dag er jeg ganske overbevist om, at hendes onkel aldrig havde så meget som *drømt* om at anskaffe sig en rengøringshjælp, og jeg er i øvrigt også begyndt at tvivle på, om hun overhovedet *har* en onkel.

Til gengæld tvivler jeg ikke på, at hun er overbevist om, at hun faktisk *har* hjulpet mig allerede. Hun mener, at det har gjort mig mere „optimistisk“ at få foregøglet det her job, og at hun har fået mig „ud af fjere“. Hvis jeg kender hende ret, er hun helt rørt over sin gode karakter og praler over for vores gamle venner om, at hun har „rusket op“ i mig, og at hun er en af hovedårsagerne til, at jeg er blevet „motiveret“. Og hun vil ikke indse, at det er jeg overhovedet ikke. Hun har for travlt med at pudse glorien, og naturligvis er hun ikke klar over, at hun i virkeligheden bare *hopper*.

Hun demonstrerer, at det er hende der er ovenpå, og mig der er nede. Hun bekræftede over for sig selv, at hun havde sit på det tørre, at hun tilhørte den arbejdende overklasse, med det sikre job på kontoret og alle de søde, søde kolleger. Det gjorde hende inderlig godt at lyve mig lige ind i ansigtet, og så vil hun fandeme ikke engang indrømme det over for sig selv. Det har aldrig været lettere at have det godt med sit job: Hvor fåbeligt det end er, så er man dog væsentligt bedre stillet end dem, der ikke får lov at foretage sig noget.

Og så er de alligevel ikke så sikre på sig selv, som de tror. For et par dage siden forlod jeg igen min lille, ulækre lejlighed og gik ud for bare at opleve *lidt*, og et par blokke nede ad gaden så jeg, at i dag var det den store spilledag. Dagen med chancen for gevinst og den helt store sociale opstigning.

Der var mandshøje plancher ved kioskerne, og det blev nærmest *skreget* ud, at i dag havde Viking Lotto tredobbeltpulje, og førstepremien kunne være på mere end 22 millioner kroner. EkstraBladet havde det sågar på deres spisesedler, og selvfølgelig sørgede de for at overdrive: „Rekordgevinst: 30 millioner i denne uge!“. Ned ad Borups Alle var der kø på over 40 meter, og den bestod næsten udelukkende af voksne, velbarberede mænd som havde taget tidligt fri fra deres vidunderlige arbejde for at spille. De stod pænt i kø og håbede alle sammen på „den store gevinst“; de stod tålmodigt og pænt og velopdragent og drømte om, hvordan netop *deres* liv ville forandre sig, når de scorede jackpot.

Det frydede mig, at selv *de* på en eller anden måde følte, at det ikke gik dem godt nok, og det glædede mig at se dem smide deres surt opsparede løn væk på et fupnummer, selv et femårs barn kan gennemskue. Især frydede det mig, at de åbenbart ikke var helt tilfredse med livet og indtjeningen. De vil have noget mere og noget andet – selvom de altid siger, at lykken er hos *dem* og ulykken hos mig.

Jeg stillede mig ud for køen og kiggede på med store

øjne og lo højt og gjorde nar af dem. Og da jeg gik videre, fik jeg en ganske lille følelse af triumf, for det var klart, at de sad i lort til halsen, ligesom mig selv.

Men min triumf varede ikke ret længe, højest fem minutter. Så begyndte jeg at ærgre mig. Overalt i mig sad ærgrelsen over, at det gik så skidt. Alle idioterne havde fint råd til at kvæje sig, men selv kunne jeg ikke gøre det mindste, uden at det straks gjorde ondt.

Så jeg blev også selv ramt af lyst til at vinde, og jeg skyndte mig ind til Backgammonspillerne på bænkerne foran Helligåndskirken på Strøget. Nu skulle der spilles, mente jeg, og i løbet af to spil tabte jeg de hundrede kroner jeg havde på mig, så jeg ikke engang havde råd til en bus hjem.

Gåturen tilbage igen var forfærdende, og det ærgrede mig usigeligt, at jeg havde givet mine penge til sådan nogle små udskud og forbryderspirer, og jeg fortrød, at jeg i det hele taget havde forladt min lejlighed, selvom den sandt at sige er nok så deprimerende, og hæslig, og snavset, og ulækker. Alligevel burde jeg være blevet, hvor jeg var.

Men sådan skulle det altså ikke gå, og nu havde jeg tabt de sidste penge jeg havde på mig, og jeg tænkte: hvad satan, så kan jeg vel lige så godt hæve de sidste 210 kr., og når de er brugt, er jeg helt blanket af og kun tilfældet bestemmer om jeg dør eller overlever. Jeg har trods alt været ude for værre måneder end denne her, for i dag er der kun 11 dage til næste udbetaling. Det var slemt, men ikke så slemt som de måneder, hvor jeg

kun levede af spaghetti og ketchup eller stegte kartofler eller Hvidovre Kurens slankepulver, som altid giver mig kvalme og gør mig svimmel. Når jeg solgte de tomme ølflasker, ville der være råd til yderligere tre-fire retter med spaghetti, Danablu og ekstrem fed, prisbillig bacon og fløde, og tidligere på måneden havde jeg jo købt to kilo sukker og nogle pakker langtidsholdbart toastbrød, og i køkkenskabet var der vist også et glas prisbillig jordbærarmelade og to pakker polske kiks. Så jeg ville ikke ligefrem sulte, i hvert fald ikke på den måde.

Så jeg gik altså ind i Bikuben for at hæve mine aller-sidste penge, og mens jeg pænt og tålmodigt ventede bag „diskretionslinjen“, kogte det atter op i mig, og jeg følte, at jeg var det, alle andre mener jeg er, nemlig et udskud. De andres blikke kredser rundt og ordner og bedømmer og sætter i små kasser, og der er kun et ken-detegn ved sådan en som mig, og det er, at jeg er arbejdsløs. Når blot man ved dét, er det fuldstændig ligegyldigt om jeg måske skulle være noget derudover, og andre mennesker forsøger så at sige *aldrig* at undersøge, om der måske skulle gemme sig en slags menneske bag den ynkelige, sociale facade.

Allerede i banken bliver forholdet skåret ud i pap. Hvis jeg havde et arbejde, så behøvede jeg ikke stå her nu, for det ville jeg ikke have tid til, så ville jeg kun stå her om torsdagen, når der er længe åbent. Men dét vil-le i øvrigt slet ikke være nødvendigt, for hvis jeg havde et arbejde ville de give mig checks og Dankort, og de

ville acceptere overtræk og forære mig kassekreditter, og gøre alt for, at jeg var glad for dem og ikke gik over til en anden bank.

Men ingen af de ting er beregnet for sådan en som mig, og man kan se hvor elendigt alt går bare ved den kendsgerning, at jeg er nødt til at hæve mine penge fra en *bankbog* og ikke fra et checkhæfte eller et Dankort.

Og så blev det hele endnu mere tydeligt, da jeg gik ud af banken med mine skide 210 kroner, for jeg kunne slet ikke lade være med at se mig selv med *deres* øjne, og man kan aflæse min elendighed af alt, hvad jeg gør. Man kan se det på den måde jeg vralter ned ad gaden og på den frisure, jeg har fået en gammel luder til at klippe for 50 kroner, og på at jeg er klædt i sekundavarer og billige imitationer af Nike og Levis. Ikke engang et armbåndsur har jeg, og hvis jeg endelig anskaffede mig et, ville det også udstråle, at jeg er FATTIG, for jeg ville naturligvis kun have råd til at anskaffe mig et virkeligt billigt et, som folk ville grine af, eller en kopi af et dyrt, og dét ville jo blive opdaget med det samme, og så ville de først rigtig more sig.

Og der er flere pointer i dét. Alene det faktum, at jeg bekymrer mig sådan over, hvor billig jeg ser ud, er et klart tegn på, at jeg er langt ude i tovene. For hvis tingene gik godt, så kunne jeg være lige så fed og ulækker, som jeg orkede, og jeg kunne gå i det hæsligste tøj der findes, og det ville ikke rage mig en fjer. For det var mit eget valg. Men når det nu ikke er mit eget valg, så er det en helt anden sag. Jeg er tvunget til at gå rundt

i det billigste, billige tøj, for jeg er jo fattig, og netop derfor er jeg „plat“ eller „ulækker“ og uden stil, men hvis tingene gik godt, måtte jeg gerne, og fremmede mennesker ville mene, at jeg var „formuftig“, måske „lidt påholdende“, eller endog „ubetænksom“. Dog ville man vide, at grunden ikke var økonomisk. Og så er det jo i orden.

Omvendt kan man så forestille sig, at jeg måske vandt bare en lille smule penge engang, eller fik en stor julegave af min mor, og for én eneste gangs skyld fik råd til at gå lidt, bare *lidt* pænt klædt i et stykke tid. Det ville ikke lykkes. Jeg ville blot blive bedømt endnu hårdere. De ville kalde mig „prætentiøs“ eller „fusket“ eller „løgnagtig“, for man ved jo, at jeg slet ikke har råd til at gå sådan rundt, og jeg er også alt for fed til at prøve at være smart, så jeg har bare værsgo at gå i nylon og gabardine og polyester. Bortset fra, at det må jeg jo tydeligvis *heller* ikke. Hvad jeg end gør, er det forkasteligt og ækelt.

Jeg må altså ikke noget overhovedet, så jeg nøjedes med at gå videre op ad Frederikssundsvej, og det kognede inden i mig, og jeg drømte mig tilbage til punken, og dengang der var noget godt i, at vi alle sammen havde lige så få penge, som jeg har nu. Vi var hæsligt klædt, javel, men dengang var vi i det mindste en gruppe, og vi havde en ide med det vi gjorde, og vi var ikke kun fattige og marginaliserede, men vi var punks og storbyindianere og alternative. Vi gjorde os jo vitterligt store anstrengelser for at finde de her lange, sorte vin-

terfrakker i containerne eller hos Frelsens Hær, og et par år havde vi vores helt egen æstetik, som var noget ganske andet end nu, hvor det blot er udlevering af social nedtur. På en måde var vi faktisk ret smarte – men så kom alle købmændene jo, og Deres og Magasin og Illum begyndte at sælge den „nye stil“, med modedesignede overfrakker og læderjakker, sådan at medlemmerne ude fra Hellerup og Gentofte for en stund kunne lade som om de tog del i en virkelighed, der aldrig nogen sinde havde været deres.

Vi fik lov til at være smarte et par år, og så kom kræmmerne og stjal det hele og gjorde det så kommercielt og populært, at alle rendte rundt og opførte sig nøjagtigt ligesom os, og vi kunne ikke længere genkende hinanden.

For de tog også vores musik fra os og udsendte plader med alle mulige kommercielle bands, der lød nøjagtigt ligesom punks, men det var de jo slet ikke. Og de hæderlige, spontane og helt vilde koncerter vi lavede, de blev ødelagt af, at de kom væltende fra Holte og Rungsted og Hellerup og møvede sig ind, og da det først blev muligt for dem at maskere sig som os, så var det helt umuligt at kyle dem ud og sige „lukket fest“, som vi plejede at gøre. Vi kunne ganske enkelt ikke genkende dem, så de fik lov til kun at betale ti kroner i entre til vores koncerter ligesom alle andre, selvom de havde fint råd til at betale tyve gange så meget.

De nærige skiderikker fik lov til at nasse på os, og da de havde fået lov til dét et par år, så var det slut med

den bevægelse og ingen ved sine fulde fem kunne kalde sig storbyindianer. De købte og solgte vores ideal om ædel fattigdom.

Og det er så heller ikke hele historien. Politiet brød også ind, og netop i de år brugte de millioner og atter millioner af skattekroner og helt vildt meget mandskab på at knuse de få BZ kollektiver, der var i København. De satte det helt store maskineri i gang, under stor pressebevågenhed, og i løbet af få år fik de smadret alt, hvad der var. Skatteborgerne var blevet millioner af kroner fattigere og Sorte Hest og Allotria var blevet ryddet, og vi havde ikke længere nogen steder at gå hen, og Fremskridtspartiet jublede, for nu var det umuligt at være fattig på en bare lidt anstændig måde, nu var ethvert udskud tvunget til at være alene og ensom, og vi kunne ikke gøre andet end at holde vores kæft.

Ikke flere koncerter, ikke flere møder, ikke mere fælleskøkken, ikke mere snak. Nu var munden lukket på os. Hold din kæft. Man skal ikke tro man morer sig, hvis man ikke har arbejde. Man skal heller ikke more sig, hvis man *har* arbejde. Man skal holde sin kæft. Den arbejdende overklasse morer sig jo aldrig. Tværtimod. Den sparer på husholdningsbudgettet og spiller lotto.

Men jeg gik altså videre hjemad, og ved den lokale NETTO tænkte jeg, at jeg kunne lige så godt bruge mine sidste penge med det samme. Så jeg gik ind i den ualmindeligt hæslelige lagerbygning, hvor alt var snavset og varerne ikke engang pakket ud fra pallerne, og

der flød med affald på gulvet. Der var fuldt af svedige, gamle idioter og vrælende børn, og det hele var så modbydeligt, at jeg næsten blev i godt humør af det. Men også kun næsten. Jeg købte tolv Sølvbjørne og noget fedtbacon og nogle dåseærter og en lyserød kødpølse og lidt langtidsholdbart kaffefløde fra Tyskland og en lille pose prisbillig cikoriekaffe. Og jeg skyndte mig hen til køen for at komme ud i en fart, og jeg stillede mig op lige foran en stinkende grobrian, der blev sur over, at jeg kom før ham, og højlydt svinede sin kone til, fordi hun altid var „så åndssvag“. Og køen bevægede sig ufattelig langsomt, og jeg tænkte hele tiden „hold da helt kæft, hvor der *lugter* herinde“.

Da det endelig blev min tur, så jeg den hæsligste kassedame jeg har set i mit liv. Hun var lille og fed og havde små røde griseøjne. Da jeg kom tættere på så jeg, at der sad små, gule kager af et eller andet under hendes øjne.

– Thomas, – råbte hun, da en lad døgenigt gik forbi, – gider du lige tage kassen? –

Thomas stoppede op et øjeblik og gloede sløvt på hende.

– Det er de øjne, – sagde hun, – jeg kan næsten ikke se varerne ... –

Men Thomas gik bare sin vej, og han gad ikke svare, så hun måtte blive siddende i al svineriet, med øjne fulde af materie. Og hun fik end ikke mulighed for at dyrke sin bedrøvelse over Thomas et kort øjeblik,

for grobrianten bag mig brølede, om hun „for helvede ikke kunne se at få lidt gang i den“, og så ekspederede hun mine varer igennem, så det hurtigt kunne blive grobriantens tur. Og jeg betalte og skyndte mig væk, og jeg var lige ved at brække mig, og jeg følte, at det først og fremmest var *deres* skyld, at mit liv er blevet som det er.

Jeg slæbte mine 30 kilo overvægt længere op ad gaden og ind i opgangen i slumejendommen, hvor jeg bor, og ind i min snavsede lejlighed på tredje sal. Men sært nok forsvandt depressionerne, så snart jeg var hjemme, og jeg blev lettet og nærmest lidt glad, for nu var dagens ekspeditioner ud i verden overstået, og jeg kunne få lidt ro, og det var slut for i dag med oplevelser, der ærgrer mig så meget, at jeg er lige ved at besvime.

Men der gik ikke meget mere end fem minutter før jeg kom i tanke om to gamle slogans, som ødelagde det hele. „Du har ikke en chance – brug den“. „Vi fødes som originaler og dør som kopier“. Men jeg kan ikke bruge nogen chance, og jeg er allerede blevet en kopi.

Og det kan ikke vare længe, før de standser min overførselsindkomst og tvinger mig til at tage imod deres tilbud om „jobtræning“, som er det samme som det man i gamle dage kaldte „jobtilbud“, og som stadig er obligatorisk og nu er endnu dårligere lønnet end dengang, og om muligt endnu mere idiotisk. Grav en grøft – dét giver erfaring. Derfor får du ikke noget for det. Og når du så har gravet grøfter, og vi har stjålet 52 uger fra dit liv, så kommer vi og lyver dig lige op i

ansigtet og påstår, at vi har bragt dig „på ret køl“. Og så står du der og græder, fordi alt er så meningsløst – men så griner vi bare bredt, lyver noget mere og fortsætter med at forpeste tilværelsen for dig.

Og så var det ikke kun økonomien og alle løgnehistorierne, der slog benene væk under mig. Jeg kunne pludselig *mærke* min krop, og den gjorde ondt. Det gjorde ondt i brystet, og jeg begyndte at snappe efter vejret, og jeg var lige ved at besvime. Jeg måtte lægge mig på madrassen i det andet værelse, og jeg blev svimmel, og det var, som om jeg blev kvalt. Det stak i maven og sved i halsen og samtidig var jeg så træt, at jeg kunne sove i en uge.

Jeg var lige faldet i søvn, da det ringede på døren, og da jeg ikke åbnede med det samme, begyndte idioten at hamre på den.

Jeg vaklede ud og åbnede og stod ansigt til ansigt med den mest markante af dem fra *dengang*.

– Det er fandeme lang tid siden man har set noget til dig, – sagde han vennesælt og trykkede min hånd. Så trådte han lidt tilbage og betragtede mig.

– Får du drukket noget? –

Han kikkede grinende på min svulmende krop, og så bevægede han sig ud i køkkenet, sikkert fordi han troede jeg var ved at lave middagsmad. Da han opdagede, at det var jeg ikke, rettede han opmærksomheden på min pose med discountøl.

– Du giver vel en øl, – spurgte han og bar posen ind i stuen, hvor han straks satte sig og lagde benene op på

bordet. Han havde forandret sig meget siden sidst, og der var slet ikke noget tilbage fra 80'erne og alt det, der havde været godt. Hans tøj var nyt og havde de rigtige mærker, og han var solariebrun og bodybuildet, og han smilede bredt til mig, mens han åbnede den første af mine øl. Han var nærmest blevet en Sælger. Han tændte en cigaret og skubbede gavmildt en halvtømt pakke Look Light hen til mig, og så gav han sig til at informere mig om, hvad der var sket på hans arbejdsdag, og Maj-Britt – for jeg kunne vel godt huske Maj-Britt – hvad sagde jeg til, at nu var hun ved Gud blevet gravid?

Det var som om han slet ikke registrerede, at der var andre end ham selv til stede i lokalet, og da han var færdig med Maj-Britt, fortalte han mig om sin nye kæreste, for hun havde været vred på ham hele sidste uge, men nu var de blevet gode venner igen, og jeg skulle bare vide, hvor flot der var i hendes nye, enormt store lejlighed ude i Valby.

– Det kan faktisk betale sig at arbejde, – hoverede han, og så gav han sig til at fortælle om ejendomsmarkedet lige nu, og den herskabslejlighed på Frederiksberg, de ville købe, når han havde sparet op til at lægge udbetalingen kontant og købe sælgerpantebrevet ud. Det gik helt fantastisk for ham, og det gik endnu bedre for hende. Jeg skulle bare vide ...

Da der endelig kom en pause, prøvede jeg også selv at få indført et ord. Jeg forsøgte at beskrive, hvor dårligt alt gik, og jeg spurgte, om han vidste, hvordan jeg kun-

ne undgå at havne i det allermost stupide tvangsarbejde, når min understøttelse slap op. Men det var åbenlyst, at det ikke interesserede ham. Han trommede med fingrene på bordet og kiggede længselsfuldt ud ad vinduet. Da jeg ikke uden videre holdt op med at tale, begyndte han fraværende at pille etiketten af flasken, og bagefter fandt han en kapsel og begyndte at snitte med den i bordpladen.

– Er der nogen speciel grund til, at du ødelægger mit bord? – råbte jeg, men så grinede han bare og tog en øl mere og åbnede den med min lighter.

– Skål, – sagde han muntert og tømte halvdelen af flasken. Så grinede han igen, måske fordi han havde opdaget, hvor meget han irriterede mig.

Da han så, at jeg ikke deltog i morskaben, spurgte han:

– Er du blevet kedelig? –

Så rejste han sig og forsvandt ud i entreen.

Han kom tilbage med en lille, firkantet pakke.

– Den er til dig, – sagde han og overrakte mig højtideligt gaven. Den var pakket ind i noget gammelt julepapir, og hans øjne var store som tallerkener af bar forventning.

– Det er en gave, – understregede han, og mens jeg gav mig til at rive papiret itu, så jeg kunne komme ind til æsken, tømte han sin øl og tog en til, selvom det ikke kunne have undgået hans opmærksomhed, at det var det sidste, jeg havde i huset, og at jeg var helt og totalt blanket af. Men det rørte ham ikke, kunne jeg se,

for nu var han jo kommet med en gave.

Jeg åbnede pakken og fandt en slags maskine.

Det var en brødrister. En gammel brødrister. Den var sortemaljeret og nødtørftigt rengjort på overfladen. På undersiden var den stadig fedtet og lidt gul af gammel, størknet kækkenfedt.

– Det er jo kun en lille ting, – skyndte han sig at undskylde, mens han rakte endnu en gratis cigaret over mod mig, – og ved du hvad? –

Jeg rystede på hovedet.

– Jeg fandt den under forårstrengningen, ikke, og så tænkte jeg, at det måtte da lige være noget for dig ... – Jeg svarede ikke, og et kort sekund blev han næsten skuffet, men så skyndte han sig at tilføje:

– Det må da være bedre med en gammel brødrister end slet ingen brødrister, tænkte jeg. Du har ikke nogen, vel? –

Jeg nåede ikke at svare, før han selv gjorde det:

– Nej, det har du jo selvfølgelig ikke. Men så kan du altså få denne her ... –

Situationen var så oplagt konstrueret til, at jeg skulle takke, så i ramme alvor sagde jeg „tusind tak“ for den gamle, fedtede kækkenmaskine, som helt sikkert var det sidste jeg manglede.

– Ingen årsag, – svarede han beskedent, og så fortsatte han ellers fortællingen om sig selv og sit job og sin nye kapitalpension. Da jeg bad ham om at holde kæft, skiftede han bare emne og startede en ny fortælling,

ling, denne gang om sin onkel Peter og hans import-eksport firma ude i Sydhavnen.

– Den mand ved virkelig noget om vin, – sagde han, og så profeterede han, at der ikke ville gå mange år før Sydafrika havde fortrængt Frankrig fra det danske vinmarked. Og som om dét ikke kunne være irriterende nok, fortsatte han med at fortælle, at hvis jeg en dag skulle møde hans onkel Peter, så kunne han *helt sikkert* skaffe mig rabat på al den vin, jeg ville have.

– Det må da for helvede være gået op for dig, at jeg ikke har råd til at købe *noget som helst*, – sagde jeg, men det havde ingen virkning. Han smilede bare. Og da jeg prøvede at forklare, at jeg var ved at blive rigtig bange for det, der skete omkring mig, så begyndte han at pille ved brødristeren. Jeg fortalte om det anfald, jeg lige havde haft – og hans fingre kærtegnede den gamle, fedtede maskine, og han fandt en kapsel og puttede den ned i sprækken. Han nikkede mekanisk, mens jeg fortalte, og det var, som om han havde hørt min historie tusind gange før, og det ragede ham, og så pressede han brødristerens hanke ned.

Så blev han mere rolig, og jeg troede, at han ville høre efter nu, men da jeg spurgte, hvad han ville gøre i min situation, pressede han hankene helt i bund og udløste fjedermekanismen, så kapslen blev skudt op i luften med et lille knald. Den ramte loftet, og Christoffer brød ud i en høj, manieret latter, som ingen ende ville tage.

– Åh, – sagde han og tørrede øjnene af lutter latter,

– de forstod nu at lave rigtigt *kram* dengang ... –

Jeg svarede ikke, så han fortsatte imbecilt:

– Se ... – og så pressede han hankene op og ned på maskinen. Adskillige gange. Han morede sig lige meget hver gang – og jeg var ikke engang *selv* i tvivl om, at det var lykkedes ham at bemægtige sig situationen totalt, og reducere mig til noget, man ikke behøvede tage det mindste hensyn til.

–Nåh, – sagde han endelig, – nu er det vist på tide, jeg går igen ... –

Han gik ud i entreen og tog sin nye jakke på, en flot grøn lærredsjakke fra Magasin eller Illum, som ganske tydeligt havde kostet mere end mit månedlige rådighedsbeløb. Han klappede mig på kinden og sagde:

– Vi ér jo nogle der skal tidligt op om morgenen og holde hjulene i gang! –

Og igen holdt han en af disse små, elegante kunstpauser, sådan at jeg fik tid til at opfatte, hvad han havde sagt. Så brød han ud i en demonstrativ, selvglad latter, selvom det ikke var spor sjovt. For måske var det ironisk ment, og måske lignede det ironi, og måske kunne det være morsomt under andre omstændigheder. Men her var det ikke. Det var nemlig hans ramme alvor. Og jeg kunne se, at han havde nydt at jorde mig, og alt ved ham udstrålede, at han var overbevist om at have retten på sin side.

Da han var gået, fjernede jeg de tomme flasker og tomte askebægeret og undersøgte, hvor mange cigaretter

han havde efterladt. Der var tre. Så tog jeg den fedtede, gamle brødrister og smed den ind i bunden af køkkenskabet. Og jeg begyndte igen at få det dårligt, og der snurrede ondsksfulde associationer rundt inden i mig. Igen og igen tænkte jeg: En dag dør du. Du dør en dag. En dag tager alt det her livet af dig, og du dør.

Hele tiden kredsede det om, at jeg har jo kun dette ene liv, og jeg har brugt det uendelig dårligt, og måske er alt ved at være slut nu.

Jeg kunne se det for mig. Om ti måneder kan jeg ikke klare det mere, og jeg bliver indlagt akut på hospitalet. Jeg ligger og hoster, og overalt i kroppen er der smerter lige så frygtelige som dem, jeg havde i kroppen her til eftermiddag, og jeg har kvalme og kaster op hele tiden. Efter et par dage kommer der en filosofflæge ind i stuen, og han ser ned på mig, og hans blik røber, at han betragter mig som et udskud, og et dårligt liv, og det er tydeligt, at han tænker på, at Hospitalet skal *spare*.

Jeg forestillede mig hans kolde, kalkulerende øjne og alle tegnene på, at Lægen allerede havde besluttet sig for, at Han ikke kunne anbefale transplantation, for det var jo helt tydeligt, at grunden til sygdommen skulle findes i min egen livsførelse, så man måtte jo tage med i sine overvejelser, at jeg selv havde haft en aktiv indflydelse, og man kan jo ikke med nogen filosofisk rimelighed argumentere for, at Hospitalet skal behandle en patient med selvforskyldte lidelser, hvis konsekvensen bliver, at man så må undlade at behand-

le en patient, hvis lidelser ikke er selvforskyldte.

Ligesom i gamle dage dukkede tanken så op, at jeg måtte reagere, at jeg måtte gøre *et eller andet før det hele var for sent*. Kun døde fisk flyder med strømmen. Jeg måtte opleve noget, jeg måtte foretage mig noget, jeg måtte røre på mig så længe jeg stadig kunne. I morgen kunne det være for sent. Der måtte ske noget *nu*.

Der var bare så lidt, jeg kunne gøre, her og nu. Jeg kunne ikke gå i byen, for jeg havde højst 12 kroner tilbage, og jeg kunne heller ikke gå ned til boksen og ringe til nogen, for hvis jeg overhovedet havde venner tilbage, så ville de alle opføre sig ligesom Christoffer.

Det eneste der faldt mig ind var, at jeg måske kunne finde nogle bånd, og høre musikken fra dengang. Og jeg kunne ryge en fed. Især kunne jeg ryge en fed, og flygte.

Jeg rodede alt igennem – og sjovt nok *lå* der virkelig noget hash et sted. Der lå en lille kugle, som en gæst måske havde glemt engang for lang tid siden, eller som jeg måske havde stjålet dengang jeg drak øl sammen med de fulde nede i parken. Jeg fandt virkelig en lille, sort kugle i en cigaretpakke nede i kommoden, måske så meget som et halvt gram. Og jeg glædede mig, og der kom erindringer om gamle dage, hvor vi røg foran stereoanlægget, og jeg kunne *føle* musikken, og hvis jeg var skæv nok, kunne jeg også udskille de enkelte instrumenter, og kun høre bassen, eller trommerne, eller guitaren. Og jeg huskede de udladninger af fantasi og ideflugt, som altid opstod, og hvor glad

jeg blev, og alle de tagede planer jeg altid lagde. Alt det, jeg *ville*.

Så jeg tændte et stearinlys og ristede den lille sorte kugle til den var helt blød og fugtig og gned på den, så der faldt små stykker ned på sølvpapiret. Jeg blandede det med tobak fra askebægeret og stoppede blandingen ned i en gammel pipe, min far engang havde foræret mig, fordi han mente, pipe ikke var så skadeligt for lungerne. Jeg tændte for radioen og pipeen, og jeg røg det hele.

Og der skete intet. Slet ingen ting. Jeg blev ikke oplivet og begyndte heller ikke at frise, og der kom ingen fantasi og ingen ideflugt og ingen håb. Der skete simpelt hen ikke noget. Jeg prøvede at drikke en Sølvbjørn, men den smagte nøjagtigt, som de plejer. Jeg spiste et toastbrød med marmelade, og den smagte lige så syntetisk som altid. Der skete simpelt hen ikke noget.

Jeg ventede resten af dagen. Det blev mørkt omkring mig, og programmerne skiftede på radioen, men det var hverken morsomt eller oplivende. Jeg sad bare dér og kiggede. Jeg blev ikke engang specielt ked af det. Min dødsangst blev mildnet en smule, ganske vist, men den forsvandt ikke. Den blev blot til en sløv, ufølelsesfuld fornemmelse af, at det i virkeligheden var ganske ligegyldigt om jeg levede eller ej. Så der var ikke noget at bekymre sig over.

Da det var blevet nat, og jeg havde ventet længe nok

på en eller anden virkning, tog jeg overtøj på og gik ned på gaden. Selvom det var mørkt kunne jeg godt se, at nu var det blevet forår og alt var blevet grønt omkring mig. Og mens jeg bevægede mig ned mod parken, mærkede jeg, at der lugtede af blomster og græs. Det var ikke, fordi jeg blev glad eller glemte, hvor dårligt jeg havde det. Men alligevel fnes jeg, for jeg tænkte lige pludselig:

– Der er kraftedeme meget sand i Sahara! –

FALLIT

Da det ringede på døren onsdag eftermiddag vidste jeg, at det var ham – og hele denne uge og sidste uge med havde jeg vidst, at han ville komme, og at jeg ikke på nogen måde kunne undgå det, ligegyldigt hvad jeg fandt på. Men som de fleste jo altid gør, når de står over for noget ganske forfærdeligt, så fortrængte jeg alt, og tænkte:

- Det går jo nok, – og:
- Så stemme er de vel heller ikke, – og:
- Du ligger nederst i bunken, – og :
- Måske sker der et eller andet. –

Men nu var han her, og jeg var klar over, at det var ham, allerede inden jeg åbnede døren. Og jeg kunne godt have undgået det, i det mindste i dag. Jeg kunne have udskudt det et stykke tid, for jeg kunne jo undlade at åbne for ham, og så ville han vel gå igen, og dét ville give mig en dag eller to mere, og måske ville dét redde mig. Det var sandt at sige ikke alt for sandsynligt, men muligheden ville i det mindste have været